

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Рев 991/06
19.09.2006. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном од судија: Предрага Трифуновића, председника већа, Јасминке Станојевић, Весне Поповић, Мирјане Грубић и Миломира Николића, чланова већа, у парници тужиоца АА, чији је пуномоћник АБ, адвокат, против тужене Републике Србије, коју заступа Републички јавни правобранилац, ради стицања без основа, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Окружног суда у Београду Гж. 8954/05 од 13.12.2005. године, у седници већа одржаној 19.09.2006. године, донео је

П Р Е С У Д У

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Окружног суда у Београду Гж. 8954/05 од 13.12.2005. године тако што се жалба тужиоца одбија као неоснована и пресуда Првог општинског суда у Београду П. 4762/02 од 19.04.2005. године ПОТВРЂУЈЕ у ставу другом и трећем изреке, а захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка се одбија.

Образложење

Пресудом Првог општинског суда у Београду П. бр. 4762/02 од 19.04.2005. године, ставом првим изреке делимично је усвојен тужбени захтев и тужени је обавезан да тужиоцу на име повраћаја неосновано одузетог новца плати износ од 215.290,86 динара са законском затезном каматом почев од 30.04.2004. године у року од 15 дана. Другим ставом изреке одбијен је тужбени захтев у преосталом делу од 3.805.635,14 динара, као и захтев за исплату законске затезне камате на досуђени износ за период од 15.11.2003. године па до 30.04.2004. године. Последњим ставом изреке тужени је обавезан да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 111.185,00 динара у року од 15 дана.

Пресудом Окружног суда у Београду Гж. 8954/05 од 13.12.2005. године, ставом првим изреке преиначена је првостепена пресуда у другом ставу тако што је тужени обавезан да тужиоцу исплати 3.805.635,14 динара, као и законску затезну камату на износ од 215.290,86 динара за период од 15.11.2003. до 30.04.2004. године. Другим ставом изреке преиначено је и решење о трошковима поступка тако што је тужена обавезана да тужиоцу ове трошкове исплати у износу од 247.190,00 динара, а последњим ставом изреке тужени је обавезан да тужиоцу накнади и трошкове другостепеног поступка од 102.200,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 399. Закона о парничном поступку, Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку нема битне повреде на коју овај суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Градског судије за прекршаје од 22.11.1993. године тужилац је оглашен одговорним за прекршај из члана 6. став 1. тачка 1. Уредбе о забрани куповине и продаје девиза и ефективног страног новца ван јединственог девизног тржишта и уношењу и изношењу динара, те је кажњен новчаном казном а изречена му је и заштитна мера одузимања новца у износу од 12.010.500,00 тадашњих динара, као и девиза. Ово решење је преиначено решењем Већа за прекршаје у Београду У. II бр. 311/94 од 03.03.1994. године тако што је прекршајни поступак против тужиоца обустављен. Правноснажном пресудом донетом у току овог поступка тужени је обавезан да тужиоцу врати одузете девизе. Што се тиче динарских средстава, према налазу и мишљењу судског вештака од 27.05.2004. године, који је прихватио првостепени суд, одузети новац од тужиоца у износу од 12.010.500,00 динара дана 21.02.1992. године ревалоризиран до 03.07.1993. године по стопи раста цена на мало, затим до 23.01.1994. године по стопи законске затезне камате, потом до 07.04.1994. године по годишњој стопи од 15% и после тога по стопи законске затезне камате на дан 30.04.2004. године износи 215.290,86 динара, на који износ је првостепени суд и усвојио тужбени захтев досуђујући и законску затезну камату почев од дана вештачења па до исплате. Према налазу истог вештака одузети новац конвертован у немачке марке по тржишном курсу на дан одузимања, а потом у евро, са домицилном каматом од дана одузимања, уколико би се опет конвертовао у динаре на дан вештачења износио би 4.020.926,00 динара.

Другостепени суд је одлучујући о жалби тужиоца изјављеној против првостепене пресуде у одбијајућем делу, преиначио првостепену пресуду тако што је, прихватајући налаз и мишљење вештака у делу којим је вредност одузетог новца утврђена везивањем за тржишну вредност стране валуте у време одузимања

вредност одузетог новца утврђена везивањем за тржишну вредност стране валуте у време одузимања, тужбени захтев усвојио у целости, као у ставу првом изреке ове пресуде. Према ставу другостепеног суда, за новчано потраживање које је у условима високе инфлације до 24.01.1994. године обезвређено, начело једнаке вредности узајамних давања из члана 15. став 1. ЗОО, овлашћује тужиоца да тражи, а суд да му досуди или штету по члану 278. став 2. истог Закона или валоризован износ потраживања по стопи раста цена на мало према подацима савезног органа за послове статистике о доспелости потраживања до 24.01.1994. године, од када тужилац има право на законску затезну камату по Закону о висини стопе затезне камате. Потпуна накнада штете из наведене законске одредбе, по ставу овог суда може се утврдити везивањем динара за чврсту валуту, односно немачку марку у време одузимања новца од тужиоца. Како се према одредби члана 186. ЗОО обавеза накнаде штете сматра доспелом од тренутка настанка штете, тужилац има право на домицилну камату од дана одузимања новца како је она обрачуната од стране вештака.

Основано се ревизијом туженог указује на погрешну примену материјалног права.

Обавеза туженог да врати одузети новац тужиоцу има се утврдити по правилима стеченог без основа (члан 210. ЗОО), а не по правилима одговорности за штету.

Наиме, одговорност тужене за штету могла би се једино засновати на одредбама члана 172. ЗОО, по коме правно лице одговара за штету који његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција, односно уколико је штета настала као последица незаконитог или неправилног рада њених органа. Чињеница да је прекршајни поступак обустављен и то због наступања апсолутне застарелости не указује на незаконит рад органа туженог који су у поступку контроле и надзора били овлашћени да привремено одузму новац нађен код тужиоца (члан 7. став 1. Уредбе о забрани куповине и продаје девиза и ефективног страног новца ван јединственог девизног тржишта и о уношењу и изношењу динара).

Дакле, како се не ради о штети, већ о стицању без основа (обустављањем прекршајног поступка отпао је основ даљег задржавања новца), обавеза враћања се има утврдити у складу са одредбама члана 210. и члана 214. ЗОО, како је то правилно закључио и првостепени суд. Досуђени износ првостепеном пресудом је валоризовани износ новчаних средстава на дан 23.01.1994. године на који је надаље обрачуната камата по стопи законске затезне камате у складу са законом који утврђују висину и начин обрачуна ове камате. Утврђивање обавезе на начин и у износима како је то учинио другостепени суд, било би противно наведеним законским одредбама, као и основном начелу савесности и поштења из члана 12. ЗОО.

На основу члана 407. став 1. ЗПП-а, одлучено је као у изреци.

Председник већа - судија

Предраг Трифуновић, с.р.

За тачност отправка

Управитељ писарнице,

Мирјана Војводић

ст